

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

12 юли 1984 година *

По дело 107-83

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, съгласно член 177 от Договора за ЕИО от Cour de Cassation (Франция) в производството, висящо пред този съд между

Ordre des avocats au barreau de Paris (Асоциация на адвокатите в Paris)

и

Onno Klopp, avocat от Асоциацията на Düsseldorf,

относно тълкуването на член 52 и последващите от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н Mackenzie Stuart, председател, г-н Т. Коопmans, г-н К. Bahlmann и г-н Y. Galmot, председатели на състав, г-н Р. Pescatore, г-н А. O'Keefe, г-н G. Bosco, г-н О. Due и г-н U. Everling, съдии,

генерален адвокат: Sir Gordon Slynn,

секретар: г-н Н. А. Rühl, главен администратор,

постанови настоящото

Решение

1. С Решение от 3 май 1983 г., постъпило в Съда на 6 юни 1983 г., Cour de Cassation (Касационен съд на Франция) е отправил съгласно член 177 от Договора за ЕИО един преюдициален въпрос относно тълкуването на член 52 и последващите от Договора за ЕИО по отношение на достъпа до адвокатската професия.

2. Този въпрос е бил повдигнат в рамките на дело между Ordre des avocats au barreau de Paris и г-н Klopp, немски гражданин и avocat от Асоциацията на адвокатите в Düsseldorf. Г-н Klopp е подал заявление за полагане на клетва за avocat и за регистриране на периода за практически стаж в колегията в Paris, като същевременно остане член на колегията в Düsseldorf и запази своето местожителство и кантора.

3. С Решение от 17 март 1981 г. Съветът на Асоциацията на адвокатите в Paris (наричана отгук-нататък Съветът на Асоциацията в Paris) е отхвърлил неговото заявление съгласно, че въпреки че г-н Klopp отговаря на всички останали изисквания за приемане като avocat, особено по отношение на личната му и професионална квалификация, не отговаря на разпоредбите на член 83 от Декрет № 72-468 (Държавен вестник на Френската република от 11.6.1972 г.) и на член 1 от Вътрешния правилник на Асоциацията в Paris, която предвижда, че avocat може да установи кантора само на едно място, което трябва да е в рамките на териториалната юрисдикция на Tribunal de grande instance (Окръжен съд), в който той е регистриран.

* Език на производството: френски.

4. Съгласно член 83 от посочения по-горе декрет „avocat създава своя кантора в рамките на териториалната юрисдикция на Окръжния съд, в който той е регистриран”. Член 1 от Вътрешния правилник на Асоциацията в Paris предвижда, че „avocat към Асоциацията в Paris трябва наистина да практикува своята професия”, „за да се гарантира това практикуване, той трябва да е регистриран в професионалното съсловие или да преминава практически стаж и да има адрес на адвокатска кантора в Paris или в отделите на Hauts-de-Seine, Seine-Saint-Denis или Val-de-Marne” и „да има право независимо от основната си кантора да установи в тези териториални граници втора кантора”.

5. След като Cour d'Appel, Paris с решение от 24 март 1982 г. отменя посоченото по-горе решение на Съвета на Асоциацията в Paris, обжалва пред Касационния съд, който след като взема предвид, че делото повдига въпрос от правото на Общността, преустановява съдебното производство и се обръща с искане до Европейския съд съгласно член 177 от Договора за ЕИО за преюдициално запитване:

„Чрез тълкуване на член 52 и последващите от Римския договор, при липсата на директива на Съвета на Европейските общности относно координирането на разпоредбите за достъпа и практикуването на професията на адвокат, фактът че се изисква от адвокат, гражданин на държава-членка, който желае да практикува едновременно адвокатската професия в друга държава-членка, да притежава само един адрес на адвокатска кантора, като това изискване произтича от законодателството на страната, в която се извършва установяването, и има за цел да гарантира нормалното функциониране на правосъдието и съблюдаването на деонтологичните норми в тази страна, представлява ли ограничение, несъвместимо със свободата на установяване, гарантирана от член 52 от Римския договор”.

6. Този въпрос по същество има за цел да установи дали при липсата на директива за координиране на националните разпоредби относно достъпа и практикуването на професията на адвокат, членове 52 и последващите от Договора не дават право на компетентните органи на дадена държава-членка да отказват по силата на тяхното национално законодателство и действащите деонтологични норми правото на достъп и практикуване на професията на адвокат на гражданин на друга държава-членка само, защото той поддържа едновременно адвокатска кантора в друга държава-членка.

7. Асоциацията в Paris на първо място твърди, че член 52 от Договора има само частично пряко действие, доколкото той утвърждава правилото за равноправно отношение, но не се прилага непременно в други случаи. Следователно при липса на директиви, практическите разпоредби за практикуване на правото за свободно установяване са от компетенцията на националното право, освен когато то има дискриминационен характер или представлява явно и прекомерно препятствие или обективно не съответства на общия интерес.

8. Необходимо е да се припомни, че Договорът предвижда по смисъла на член 52, алинея 1 премахване на ограниченията пред свободата за установяване на гражданите на една държава-членка на територията на друга държава-членка.

9. За постепенното осъществяване на тази цел Съветът е приел на 18 декември 1961 г. в съответствие с член 54 от Договора обща програма за премахване на ограниченията пред свободата на установяване (ОВ 1962 г., стр. 36). За прилагането на тази програма член 54, алинея 2 от Договора предвижда Съветът да се произнесе по директивите,

предназначени да осъществят свободата на установяване за различните въпросни дейности. Освен това член 57 от Договора възлага на Съвета да изготви директиви, които да уредят взаимното признаване на дипломи, сертификати и други свидетелства за квалификация, както и координирането на законите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки, които се отнасят до достъпа и осъществяването на самостоятелна стопанска дейност. Макар и по отношение на свободното предоставяне на услуги положението на адвокатската професия вече да се урежда от Директива 77/249 на Съвета от 22 март 1977 г. относно улесняване на ефективното практикуване от адвокати на свободно предоставяне на услуги (ОВ L 78, стр. 17), то не е приета никаква директива относно правото на установяване при практикуване на адвокатската професия въз основа на членове 54 и 57 от Договора.

10. Въпреки това както Съдът вече се е произнесъл, по-специално, в своето решение от 21 юни 1974 г. (Reyners, дело 2/74, Recueil, стр. 631), като постановява, че осъществяването на свободата за установяване трябва да бъде постигната в края на преходния период, член 52 налага задължение за постигане на точен резултат, изпълнението на което трябва да бъде улеснено, но не и да зависи от прилагането на програма от постепенни мерки. Следователно неизпълнението на това задължение не би трябвало да се обосновава с факта, че Съветът не е приел директивите, предвидени в членове 54 и 57.

11. Така че е необходимо да се разгледа какъв е обхватът на член 52 от Договора, в качеството му на пряко приложима норма на правото на Общността по отношение на установяването в дадена държава-членка на адвокат, който вече се е установил в друга държава-членка, и който поддържа това свое първоначално установяване.

12. Адвокатската колегия и френското правителство изтъкват, че член 52 от Договора препраща по отношение на достъпа и практикуването на свободата на установяване към условията, определени от държавата-членка, в която се извършва установяването. По този начин упоменатите по-горе член 83 от Декрет № 72-468 и член 1 от Вътрешния правилник на Асоциация в Paris се прилагат без да се прави разграничение между френските граждани и гражданите на другите държави-членки. Тези разпоредби налагат на всеки адвокат да има само един адрес на адвокатска кантора.

13. В това отношение ищецът възразява на първо място, че френското законодателство, така както то се прилага, има дискриминационен характер и следователно противоречи на член 52 от Договора, като се има предвид, че Асоциация в Paris разрешава или допуска практиката на някои от своите членове да имат втори адрес на адвокатска кантора в други страни, докато на ищеца не е било разрешено да се установи в Paris, като запази своята кантора в Düsseldorf.

14. Въпреки това в рамките на разпределението на правомощията между Съда и национален съд по силата на член 177 от Договора, националният съд трябва да се произнесе дали на практика прилагането на разглежданите разпоредби е дискриминационно. Следователно на поставения от националния съд въпрос трябва да се отговори, без да се изразява становище по възражението, породено от евентуално дискриминационното прилагане на въпросното национално право.

15. На второ място ищецът и правителството на Обединеното кралство и датското правителство, както и Комисията считат, че законодателството на държавата-членка, в която се извършва установяването, макар и приложимо по отношение на достъпа и

практикуването на адвокатската професия в тази държава, не може да забрани на адвокат, гражданин на друга държава-членка, да запази своята адвокатска кантора там.

16. Адвокатската колегия и френското правителство възразяват по отношение на това, че член 52 от Договора изисква да се приложи изцяло правото на държавата-членка, в която се извършва установяването. Правилото avocat да има само една адвокатска кантора се обосновава от необходимостта той да практикува реално дейност към определен съд, като гарантира възможността да бъде на разположение, както по отношение на този съд, така и по отношение на своите клиенти. Това правило трябва да бъде спазвано едновременно като правило на организацията на съдебната система и на деонтологичните норми, обективно необходимо и отговарящо на обществения интерес.

17. Необходимо е да се подчертае, че по силата на член 52, алинея 2 свободата на установяване включва правото да се предприема самостоятелна стопанска дейност и нейното практикуване „при условията, установени за нейните собствени граждани от законодателството на държавата, където се извършва установяването”. От тази разпоредба и от нейния контекст става ясно, че при липса на специални правила на Общността в тази област, всяка държава-членка е свободна да определя сама правилата относно практикуването на адвокатската професия на своя територия.

18. Въпреки това правило не означава, че законодателството на една държава-членка може да изисква от адвоката да има само един професионален адрес на цялата територия на Общността. Подобно ограничително тълкуване би имало като последствие факта, че адвокат, след като се е установил в държава-членка, би могъл да се възползва от предоставяната от Договора свобода относно установяването в друга държава-членка само като изостави своето вече извършено установяване.

19. Съображението, че свободата на установяване не се свежда до правото на извършване на само едно установяване в рамките на Общността намира своето потвърждение в самия текст на член 52 от Договора, съгласно който постепенното премахване на ограниченията на свободата на установяване обхваща също и ограничения за създаването на представителства, клонове или филиали от граждани на държава-членка, установили се на територията на друга държава-членка. Това правило трябва да се разглежда като специфичен израз на общия принцип, приложим също към свободните професии, по силата на който правото на установяване съдържа също така възможност за създаване и поддържане при спазване на професионалните правила в повече от едно място на практикуване на дейност на територията на Общността.

20. Въпреки това като се вземат под внимание особеностите на адвокатската професия, трябва да бъде признато правото на приемащата държава-членка, в интерес на доброто администриране на правосъдната система, да изисква от адвокатите, регистрирани в асоциацията на нейна територия, да практикуват дейността си като поддържат необходимия контакт със своите клиенти и съдебните власти и спазват деонтологичните норми. Подобни изисквания обаче не трябва да възпрепятстват гражданите от други държави-членки да практикуват ефективно правото си на установяване, което им се гарантира от Договора.

21. В това отношение е необходимо да се отбележи, че съвременните транспортни и телекомуникационни средства предлагат възможност за осигуряване на необходимия контакт със съдебните власти и клиентите. Също така съществуването на втори адрес на адвокатска кантора в друга държава-членка не възпрепятства прилагането на деонтологичните норми в приемащата държава-членка.

22. Следователно на поставения въпрос трябва да се отговори, че дори при липса на директива за координиране на националните разпоредби, които определят достъпа и практикуването на професията на адвокат, член 52 и последващите от Договора за ЕИО пречат на компетентните органи на държава-членка да отказват на основата на своето национално законодателство и деонтологични норми, които са в сила, на гражданин на друга държава-членка правото на достъп и практикуване на професията на адвокат само на основание, че той поддържа в същото време адвокатска кантора в друга държава-членка.

По съдебните разноси

23. Разноските, направени от френското правителство, правителството на Обединеното кралство, датското и нидерландското правителство и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството пред националната юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, поставен пред него от Cour de Cassation, Франция с решение от 3 май 1983 г, реши:

Дори при липса на директива за координиране на националните разпоредби, които определят достъпа и практикуването на професията на адвокат, член 52 и последващите от Договора за ЕИО пречат на компетентните органи на държава-членка да отказват на основата на своето национално законодателство и деонтологични норми, които са в сила, на гражданин на друга държава-членка правото на достъп и практикуване на професията на адвокат само на основание, че той поддържа в същото време адвокатска кантора в друга държава-членка.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 12 юли 1984 година.

Подписи